

Sammanfattning av rapporten Nytt planeringsmål för vindkraften år 2020

ER 2007:45

Enligt regleringsbrev för år 2007 ska Energimyndigheten efter samråd med Boverket utarbeta förslag till en ny målsättning för ett nationellt planeringsmål för vindkraft till år 2020. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2007.

Planeringsmål för vindkraft är att i samhällsplaneringen skapa förutsättningar för en årlig produktion av el från vindkraft på visst antal TWh år 2020.

Ett planeringsmål syftar till att ge signaler till hur mycket vindkraft som ska kunna hanteras i den fysiska planeringen. För den fysiska planeringen innebär planeringsmålet att planeringsberedskap skapas i de kommunala översiktsplanerna genom att kommunerna identifierar och lägger fast lämpliga områden för vindkraft. Emellertid kommer den faktiska utbyggnaden av vindkraft sannolikt att bli lägre, då planeringsmålet ska motsvara en situation med riktigt bra ekonomiska förutsättningar för investeringar i vindkraft. Planeringsmålet ska därför skapa incitament till åtgärder vilka gör att lokalisering av vindkraft till bra vindlägen, eller tillgång till överföringskapacitet i elnät, inte ska vara hinder för en snabb expansion.

Lämplig ambitionsnivå för ett planeringsmål till år 2020 är avhängigt bördefördelning av EU:s förnybarhetsmål samt dess genomförande. Ett ambitiöst förnybarhetsmål för Sverige eller en harmonisering av europeiska styrmedel kan innebära ett behov att bygga upp till 30 TWh vindkraft i Sverige. Med hänsyn till svårigheter att bygga så mycket på land fram till år 2020 föreslår Energimyndigheten ett planeringsmål på 20 TWh vindkraft på land och 10 TWh lokaliserat till havs (vattenområden), totalt 30 TWh. Det innebär att antalet vindkraftverk behöver öka från knappt 900 till 3 000-6 000 stycken beroende på effekt.

Energimyndigheten anser att områden för vindkraft motsvarande 10 TWh på land ska vara planerade senast år 2010 och de återstående 10 TWh senast år 2012. Till havs finns det redan idag planerat för omkring 10 TWh. Arbetet med planeringen till havs bör dock fortsätta i syfte att hitta de optimala områdena.

Förutsättningar för en kraftig utbyggnad av vindkraften under denna förhållandevis korta tidsperiod är att regelverket och beslutsordningen förenklas, men att kvaliteten på prövningarna även i fortsättningen är hög. Tillståndprocessen tar idag alltför lång tid varför en gemensam beslutsordning bör inrättas. Vissa förslag från kommittén som ser över plan- och bygglagen (PBL-kommittén) bör införas så snart som möjligt. Remisstiderna i prövningsärenden bör regleras i syfte att minska de totala handläggningstiderna. Vindkraft bör tas bort ut förordningen om miljöfarlig verksamhet, eftersom vindkraften är utsläppsfri. Eventuella störningar bör regleras genom riktvärden.

Ett stort problem för de som vill investera i vindkraften är mängden av myndighetskontakter som måste tas innan investeringen kan genomföras. Ett sätt att för-

enkla det är om huvuddelen av kontakterna kan initieras och handläggas på ett ställe, genom en så kallad ”one-stop-shop”. Energimyndigheten föreslår att regeringen låter utreda förutsättningarna för en samlad beslutsordning för vindkraft.

Som ett första steg föreslås en myndighetsgemensam webbportal för planering och tillståndsgivning inom vindkraftsområdet. En vidareutveckling av den planeringsportal som Boverket arbetar med att ta fram. Till portalen skulle experter kunna kopplas inom de aktuella tillståndsfrågorna, med uppgift att ge råd och fungera som lotsar i processen. Energimyndigheten föreslår att Energimyndigheten tillsammans med Boverket, Energimarknadsinspektionen och Naturvårdverket får i uppdrag att utreda en gemensam webbportal med tillhörande organisation för tillståndsfrågor rörande vindkraftsinstallationer.

Energimyndighetens bedömning är att ytterligare styrmedel inte behövs för landbaserad vindkraft, ifall man inte vill påskynda utbyggnaden på kort sikt. En ambitiösare kvotplikt i elcertifikatsystemet bör ses över allra senast vid nästa översyn av systemet.

Rådande ersättning gör inte havsbaserad vindkraft lönsam idag. Elcertifikatpriset skulle behöva åtminstone fördubblas för att ersättningen ska överstiga produktionskostnaden. Energimyndigheten anser att det är angeläget att utbyggnaden av vindkraft till havs fortsätter, då det finns stora potentialer till havs. Inom Sverige finns det behov av erfarenhet av vindkraft inom olika typer av havsområden. De erfarenheter som vinnas kan också bidra till en svensk industriell utveckling inom området. Svenska myndigheter har också behov av denna erfarenhet inför en mer storskalig utbyggnad av havsbaserad vindkraft när denna blir lönsam. Myndigheten anser därför att ett stödsystem är nödvändigt under en första utbyggnadsperiod. Energimyndigheten har därför för avsikt att utreda och lämna förslag till ett styrmedel som underlättar en tidig utbyggnad av vindkraft till havs.

En storskalig utbyggnad av vindkraft kommer att ställa ett högre krav på hur mycket reglerkraft som behövs för att upprätthålla balansen mellan total tillförsel och uttag av el. Om inte vattenkraftens reglerförmåga räcker till måste andra kraftslag nyttjas för balansreglering, t ex annan elproduktion såsom kolkondenskraftverk eller kärnkraft. Ett högre nyttjande av regleringsresurser eller att annan elproduktion måste användas som reglerkraft kommer att innebära högre priser på reglerkraft och därmed högre pris på balanskraft vilket är det pris som företag i obalans får betala. I det här sammanhanget kan även vindkraften komma att utgöra del i balanskraften, speciellt för nedreglering. Behovet av reglerkraft förstärks även av att övriga nordeuropeiska länder bygger ut vindkraften.

Energimyndigheten föreslår därför att regeringen ger Svenska Kraftnät i uppdrag, i samråd med Energimyndigheten, att ta upp frågan med de nordiska samarbetspartnerna om att utreda tillkommande behov av reglerresurser och de nordiska reglerresursernas förmåga att möta detta behov, till följd av en storskalig vindkraftsutbyggnad både i Norden och i Europa.